

Procedury postępowania w sytuacjach kryzysowych

I. W przypadku kiedy nauczyciel/pracownik szkoły uzyska informację, że uczeń, używa alkoholu lub innych środków w celu wprowadzenia się w stan odurzenia lub przejawia inne zachowania świadczące o demoralizacji,¹ powinien podjąć następujące kroki:

1. Niezwłocznie przekazać uzyskaną informację wychowawcy klasy.
2. Wychowawca informuje o fakcie pedagoga/psychologa szkolnego i dyrekcję szkoły.
3. Wychowawca wzywa do szkoły rodziców (prawnych opiekunów) ucznia i przekazuje im uzyskaną informację. Przeprowadza rozmowę z rodzicami oraz, w ich obecności, z uczniem. W przypadku potwierdzenia informacji, zobowiązuje ucznia do zaniechania negatywnego postępowania, rodziców zaś do szczególnego nadzoru nad dzieckiem. Podczas rozmowy profilaktycznej może zaproponować rodzicom skierowanie dziecka do specjalistycznej placówki i udział dziecka w programie terapeutycznym.
4. Jeżeli rodzice odmawiają współpracy z nauczycielami lub nie stawiają się do szkoły, a nadal z wiarygodnych źródeł napływają informacje o przejawach demoralizacji ich dziecka, dyrektor szkoły pisemnie powiadamia o zaistniałej sytuacji sąd rodzinny lub policję (*specjalistę ds. nieletnich*).
5. W sytuacji, gdy szkoła wykorzysta wszystkie dostępne jej środki oddziaływań wychowawczych, (*rozmowa z rodzicami, ostrzeżenie ucznia, spotkania z pedagogiem, psychologiem, itp.*), a ich zastosowanie nie przynosi oczekiwanych rezultatów, dyrektor szkoły powiadamia sąd rodzinny lub policję. Dalszy tok postępowania leży w kompetencji tych instytucji.

---

¹ Naruszanie zasad współżycia społecznego, popełnienie czynu zabronionego, systematyczne uchylanie się od obowiązku szkolnego lub obowiązku nauki, włóczęgostwo, udział w działalności grup przestępczych – art.4 §1 ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich

II. W przypadku, gdy nauczyciel (inny pracownik szkoły) zauważy, że uczeń pali papierosy²

1. Powinien poinformować o tym wychowawcę klasy lub pedagoga.
2. Wychowawca (w porozumieniu z pedagogiem) wzywa do szkoły rodziców (prawnych opiekunów) ucznia i przekazuje im informację o fakcie palenia papierosów/papierosów elektronicznych przez dziecko. Rozmowa odbywa się w obecności pedagoga/psychologa. Rodzic zobowiązuje się do szczególnego nadzoru nad dzieckiem oraz zostaje poinformowany o działaniach zawartych w pkt. 4.. Z uczniem, w obecności rodziców, spisany zostaje kontrakt, w którym uczeń zobowiązuje się do przestrzegania regulaminów obowiązujących w szkole.
3. Wychowawca lub pedagog przeprowadza rozmowę profilaktyczno - ostrzegawczą z uczniem.
4. W przypadku ponownego palenia papierosów/papierosów elektronicznych, decyzją dyrektora szkoła zawiadamia policję (*specjalistę ds. nieletnich*) lub sąd rodzinny.

III. W przypadku, gdy nauczyciel/pracownik szkoły podejrzewa, że na terenie szkoły znajduje się uczeń będący pod wpływem alkoholu lub innych środków zmieniających świadomość, powinien podjąć następujące kroki:

1. Powiadamia o swoich przypuszczeniach wychowawcę klasy lub pedagoga/psychologa.
2. Izoluje ucznia od reszty klasy, ale ze względów bezpieczeństwa nie pozostawia go samego; stwarza warunki, w których nie będzie zagrożone jego życie ani zdrowie.
3. W przypadku złego samopoczucia lub zagrożenia życia lub zdrowia ucznia lub innych osób, nauczyciel prosi o pomoc innego pracownika szkoły-

---

² Wewnętrzny przepis szkoły.

pielęgniarkę, koordynatora ds. bezpieczeństwa lub/i pedagoga/psychologa, pracownika ochrony lub dyrektora. Jeśli to konieczne, sam udziela pomocy przedmedycznej. Przez tą osobę, poproszoną do pomocy, zostaje wezwane pogotowie, w celu stwierdzenia stanu trzeźwości i udzielenia pomocy medycznej.

4. Zawiadamia o tym fakcie wychowawcę, dyrektora szkoły (jeżeli jeszcze nie został powiadomiony)
5. Wychowawca, inny wskazany pracownik szkoły lub dyrektor powiadamia telefonicznie rodziców i zobowiązuje ich do niezwłocznego odebrania dziecka ze szkoły.
6. Gdy rodzice odmawiają przyścia do szkoły bądź kontakt z nimi jest niemożliwy, albo zachowanie nieletniego przed przybyciem rodziców daje powody do interwencji służb do tego powołanych (zachowanie zagraża życiu lub zdrowiu ucznia lub innych osób) dyrektor szkoły zawiadamia pogotowie i/lub najbliższą jednostkę policji. Lekarz, po ustaleniu aktualnego stanu zdrowia decyduje, w porozumieniu z dyrektorem szkoły o pozostawieniu ucznia w szkole lub o przewiezieniu do placówki służby zdrowia lub o przekazaniu go do dyspozycji policji. Policja ma prawo odwieźć ucznia do izby wytrzeźwień lub zatrzymać do wyjaśnienia sprawy. O tym fakcie policja zawiadamia rodziców/ opiekunów prawnych oraz sąd rodzinny.
7. Jeśli zastosowane środki nie skutkują i sytuacja z piciem lub zażyciem narkotyków przez tego ucznia powtarza się , decyzją dyrektora, szkoła zawiadamia policję (*specjalistę ds. nieletnich*) lub sąd rodzinny. Dalsze postępowanie należy do kompetencji tych instytucji.

IV. W przypadku, gdy nauczyciel/pracownik szkoły znajduje na terenie szkoły substancję przypominającą wyglądem narkotyk powinien podjąć następujące kroki:

1. Nauczyciel/pracownik szkoły zachowując środki ostrożności, zabezpiecza substancję przed dostępem do niej osób niepowołanych oraz ewentualnym jej zniszczeniem do czasu przyjazdu policji, próbuje (o ile to jest możliwe w zakresie działań pedagogicznych) ustalić, do kogo znaleziona substancja należy.
2. Powiadamia o zaistniałym zdarzeniu dyrektora szkoły i pedagoga. Zostaje wezwana policja.
3. Po przyjeździe policji niezwłocznie przekazuje zabezpieczoną substancję i przekazuje informacje dotyczące szczegółów zdarzenia.

V. W przypadku, gdy nauczyciel/pracownik szkoły podejrzewa, że uczeń posiada przy sobie substancję przypominającą narkotyk, powinien podjąć następujące kroki:

1. W obecności innej osoby (wychowawca, pedagog/psycholog, dyrektor.) ma prawo żądać, aby uczeń przekazał mu tę substancję, pokazał zawartość plecaka lub torby oraz kieszeni (we własnej odzieży), ew. innych przedmiotów budzących podejrzenie, co do ich związku z poszukiwaną substancją. UWAGA! Nauczyciel nie ma prawa samodzielnie wykonać czynności przeszukania odzieży ani teczki ucznia - jest to czynność zastrzeżona wyłącznie dla policji.
2. O swoich spostrzeżeniach powiadamia dyrektora szkoły, wychowawcę oraz rodziców/opiekunów ucznia i wzywa ich do natychmiastowego stawiennictwa w szkole.
3. Gdy uczeń, mimo wezwania, odmawia przekazania nauczycielowi substancji i pokazania zawartości plecaka, torby lub kieszeni, dyrektor szkoły wzywa policję, która przeszukuje odzież i przedmioty należące do ucznia oraz zabezpiecza znalezioną substancję i zabiera ją do ekspertyzy. Dalsze działanie należy do kompetencji policji.

4. Jeżeli uczeń wyda substancję dobrowolnie, nauczyciel, po odpowiednim zabezpieczeniu, zobowiązany jest bezzwłocznie przekazać ją do jednostki policji. Podczas działań pedagogicznych nauczyciel próbuje ustalić, w jaki sposób i od kogo, uczeń nabył substancję. Całe zdarzenie nauczyciel dokumentuje, sporządzając możliwie dokładną notatkę z ustaleń wraz ze swoimi spostrzeżeniami. O fakcie tym jest informowany jest Wydział ds. nieletnich.

UWAGA:

Zgodnie z przepisami ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii - w Polsce karalne jest:

- Posiadanie każdej ilości środków odurzających lub substancji psychotropowych;
- Wprowadzanie do obrotu środków odurzających;
- Udzielanie innej osobie, ułatwianie lub umożliwianie ich użycia oraz nakłanianie do użycia;
- Wytwarzanie i przetwarzanie środków odurzających.

Każde z wymienionych zachowań jest czynem karalnym w rozumieniu przepisów ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich, jeśli sprawcą jest uczeń, który ukończył 13 lat a nie ukończył 17 lat.

Jeżeli przestępstwo ma miejsce na terenie szkoły, należy wezwać policję.

W każdym przypadku popełnienia czynu karalnego przez ucznia, który nie ukończył 17 lat należy zawiadomić policję lub sąd rodzinny (art. 4 Ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich –Upn- i art. 304 Kpk).

VI. W przypadku , gdy na terenie szkoły doszło do bójki lub innego aktu agresji fizycznej, nauczyciel/pracownik szkoły podejmuje następujące działania:

1. Nauczyciel, który zauważy zachowanie agresywne ucznia lub zostanie o nim poinformowany izoluje poszkodowanego od agresora, zapewnia im bezpieczeństwo i w miarę potrzeby, pomoc pedagoga/psychologa szkolnego. Jeżeli, w wyniku zdarzenia któryś z uczestników odniósł obrażenia, zawiadamia pielęgniarkę szkolną, w przypadku jej nieobecności sam udziela pierwszej pomocy przedmedycznej
2. Powiadamia o sytuacji dyrektora szkoły, który decyduje o ewentualnym wezwaniu pogotowia ratunkowego.
3. Zgłasza ten fakt wychowawcy klasy, zastępcy wychowawcy lub, w przypadku ich nieobecności, sam zawiadamia rodziców uczniów biorących udział w zajęciu i ewentualnie prosi o stawienie się w szkole.
4. Wychowawca samodzielnie lub we współpracy z pedagogiem/psychologiem szkolnym próbuje wyjaśnić okoliczności zajęcia, przeprowadza rozmowę z uczniami mającą na celu wyjaśnienie okoliczności zdarzenia, a następnie ustala konsekwencje zgodne ze szkolnymi przepisami (WZO, Statut szkoły)
5. W przypadkach, gdy agresja jest skierowana na przedmioty, które w jej wyniku uległy zniszczeniu, wychowawca wraz z uczniem ustala, w jaki sposób uczeń może naprawić (zminimalizować) efekty swojego działania. Informuje dyrektora szkoły i rodziców.
6. Przypadki, gdy agresja skierowana jest przeciwko drugiemu człowiekowi (w szczególności brutalne pobicia lub znęcanie się psychiczne) lub sytuacje powtarzających się zachowań agresywnych, szkoła zgłasza do Wydziału ds. Nietletnich Policji lub do Sądu Rodzinnego i Nietletnich.

VII. Postępowanie wobec ucznia posiadającego niebezpieczne przedmioty:

1. Nauczyciel /inny pracownik szkoły nakłania ucznia do oddania niebezpiecznego przedmiotu. Odebrany przedmiot deponuje w sekretariacie lub u dyrektora szkoły.
2. Jeśli uczeń odmawia oddania niebezpiecznego przedmiotu, nauczyciel/inny pracownik szkoły powiadamia o tym pedagoga/psychologa lub dyrektora szkoły.
3. W przypadku, gdy użycie niebezpiecznego przedmiotu może stanowić zagrożenie dla życia lub zdrowia ucznia lub innych osób , a uczeń nie chce go oddać dobrowolnie, dyrektor niezwłocznie powiadamia policję.
4. Nauczyciel lub pedagog sporządza notatkę opisującą zdarzenie.
5. Wychowawca, pedagog powiadamiają o zdarzeniu rodziców/ prawnych opiekunów.
6. Uczeń ponosi konsekwencje zgodne ze szkolnymi przepisami (WSO, Statut szkoły)

VIII . W przypadku wystąpienia kradzieży należy podjąć następujące działania:

1. W przypadku podejrzenia kradzieży sprawą zajmuje się pracownik pedagogiczny, któremu kradzież zgłoszono. Nauczyciel może : przerwać zajęcia i poprowadzić postępowanie wyjaśniające, podjąć takie działania na przerwie pozostawiając uczniów w klasie, poprosić pedagoga/psychologa szkolnego i w jego obecności wydać polecenie pokazania zawartości plecaków, toreb uczniów.
2. Powiadomienie dyrektora o fakcie kradzieży.
3. O podjętych przez szkołę działaniach mających na celu wskazanie sprawcy wychowawca, dyrektor lub wskazana przez niego osoba powiadamia rodziców/prawnych opiekunów osób mających związek ze sprawą. Osoba wyznaczona sporządza notatkę służbową.

4. W przypadku, kiedy nie uda się odnaleźć sprawcy dyrektor może przekazać sprawę policji.
5. W przypadku, kiedy nie odnaleziono sprawcy, wychowawca lub inna upoważniona osoba sporządza notatkę służbową i informuje rodziców poszkodowanego o podjętych działaniach.
6. Uczeń, który dopuścił się kradzieży ponosi konsekwencje przewidziane w WSO i Statucie Szkoły. W przypadku gdy wartość przedmiotu kradzieży przekracza kwotę 250 zł (obecnie) dyrektor jest zobligowany do zgłoszenia sprawy na policję.

IX. Zasady postępowania wobec sprawcy cyberprzemocy:

Gdy sprawcą jest uczeń szkoły:

1. Nauczyciel, któremu zgłoszono przypadek cyberprzemocy lub który wszedł w posiadanie takiej informacji, powiadamia o tym fakcie wychowawcę klasy, pedagoga/psychologa szkolnego a w następnej kolejności dyrektora .
2. Zabezpieczenie dowodów. Wychowawca, pedagog/psycholog szkolny przy udziale nauczyciela informatyki zabezpieczają dowody cyberprzemocy (w miarę możliwości)
3. Należy zanotować datę i czas otrzymania materiału, treść wiadomości oraz, jeśli to możliwe, dane nadawcy (nazwę użytkownika, adres e-mail, numer telefonu komórkowego, itp.) lub adres strony www, na której pojawiły się szkodliwe treści czy profil. W przypadku trudności należy skorzystać z pomocy telefonu 800 100 100.
4. Wychowawca i pedagog/psycholog szkolny wyjaśniają okoliczności zdarzenia, ustalają kto ewentualnie był świadkiem zajścia, ustalają, w miarę możliwości tożsamość sprawcy. Ofiary cyberprzemocy często potrafią

wskazać sprawcę, bądź przynajmniej mają przypuszczenie, kto może nim być.

5. Wychowawca, pedagog/psycholog szkolny przy współudziale dyrektora analizują zdarzenie i powiadamiają rodziców/ prawnych opiekunów sprawcy. W razie konieczności powiadamiają Policję i/lub Sąd Rodzinny.
6. Uczeń zostaje poinformowany o konsekwencjach swego postępowania przez wychowawcę klasy i zobowiązany do zaprzestania takich działań oraz wraz z nauczycielem informatyki do natychmiastowego usunięcia materiałów związanych z cyberprzemocą.
7. W przypadku, gdy zostało złamane prawo, a tożsamości sprawcy nie udało się ustalić należy bezwzględnie skontaktować się z Policją.
8. Pedagog/psycholog, wychowawca udzielają potrzebnej pomocy psychologiczno-pedagogicznej wszystkim osobom biorącym udział w tym zdarzeniu oraz monitorują sytuację na terenie szkoły. Działania szkoły zarówno w stosunku do ofiary i sprawcy przemocy toczą się, w miarę możliwości, jednocześnie.
9. Z działań tych sporządzają notatkę służbową.
10. Wychowawcy klas we wrześniu każdego roku szkolnego przedstawiają uczniom procedury postępowania w przypadku stwierdzenia cyberprzemocy i zobowiązują ich do zgłaszania niewłaściwych zachowań.

Gdy sprawca jest nieznany.

1. Należy w trybie pilnym doprowadzić do przerwania aktu cyberprzemocy, zawiadomić administratora serwisu o zaistniałej sytuacji i konieczności usunięcia materiału z sieci.
2. W przypadku trudności należy skontaktować się z Tel:800 100 100, z Fundacją Dajemy Dzieciom Siłę lub z Policją.

W przypadku uzyskania od ucznia informacji o cyberprzemocy

1. Wychowawca klasy informuje o zdarzeniu psychologa, pedagoga szkolnego w następnej kolejności dyrektora szkoły oraz porozumiewa się z opiekunami dziecka i informuje ich, do kogo mogą zwrócić się o pomoc:

- w przypadku stron pornograficznych lub innych nielegalnych treści, takich jak rasizm, ksenofobia należy zgłosić je poprzez stronę www.dyzurnet.pl lub infolinię 801 615 005
- 800 100 100 - bezpłatny telefon w sprawie bezpieczeństwa dzieci dla rodziców i nauczycieli
- 116 111 - bezpłatny telefon zaufania dla dzieci i młodzieży

Zasady postępowania wobec ucznia zgłaszającego cyberprzemoc

1. Należy docenić odwagę ucznia i potwierdzić, że zgłoszenie faktu stosowania cyberprzemocy było właściwą decyzją.
2. Nie należy ujawniać danych osobowych zgłaszającego, chyba że jest to konieczne np. w przypadku zgłoszenia sprawy na policję.
3. Należy zadbać o bezpieczeństwo ucznia, nie konfrontować go ze sprawcą ani nie upubliczniać jego udziału w sprawie.

W przypadku uzyskania od ucznia, rodziców lub innych nauczycieli informacji o rozpowszechnianiu szkodliwych treściach³:

---

³ **Szkodliwe treści**

Szkodliwe treści to materiały, które mogą mieć negatywny wpływ na rozwój i psychikę dzieci i młodzieży. Dzieci mogą na nie trafić celowo lub przypadkowo, np. poprzez mylne wyniki wyszukiwania, spam czy reklamę.

Do szkodliwych treści zazwyczaj zalicza się:

treści pornograficzne, w tym materiały prezentujące relacje seksualne z wykorzystaniem przemocy oraz nietypowe i dewiacyjne zachowania seksualne;

treści prezentujące przemoc i okrucieństwo, np. w filmach bądź brutalnych grach komputerowych;

treści promujące zachowania autodestrukcyjne – samookaleczenia lub samobójstwa, bądź zachowania szkodliwe dla zdrowia, np. wyniszczające diety (tzw. ruch pro-ana), zażywanie narkotyków lub dopalaczy;

1. Ustalenie okoliczności zdarzenia

2. Należy poinformować o fakcie rozpowszechniania szkodliwych treści wychowawcę klasy. Wychowawca informuje o zdarzeniu psychologa/ pedagoga szkolnego w następnej kolejności dyrektora szkoły.

2. Zabezpieczenie dowodów. Zebranie informacji na temat szkodliwych treści, miejsca ich występowania oraz ewentualnych sprawców.

3. Diagnoza potrzeb i działania wobec uczniów zaangażowanych w rozpowszechnienie szkodliwych treści (edukacja, warsztaty z grupą/klasą lub rozmowa dotycząca problemu)

4. Zdecydowany komunikat ze strony szkoły, że takie materiały nie są w szkole akceptowane

5. Działania wobec sprawcy i osób uczestniczących. Ustalenie okoliczności zdarzenia: rozmowa/spotkanie uczniów z nauczycielem/pedagogiem/psychologiem na temat pozyskanych treści (jakie emocje budzi prezentowany materiał, do jakich działań zachęca i jak wpływa na wyobrażenia dotyczące otaczającego świata); omówienie konsekwencji zdarzenia dla osób mających kontakt ze szkodliwymi treściami – w tym konsekwencje dotyczące złamania regulaminu szkoły.

6. Powiadomienie rodziców o działaniach podjętych przez szkołę wobec ucznia i podjęcie współpracy z rodzicami w celu rozwiązania problemu.

Poinformowanie ich, do kogo mogą zwrócić się o pomoc:

- Wsparcie informacyjne dotyczące możliwości działań wobec szkodliwych treści, informacja dotycząca formy ich zgłaszania do Dyżurnet.pl (punkt kontaktowy zajmujący się zwalczaniem nielegalnych treści w Internecie), zabezpieczenia dowodów.

- Bezpiecznie tu i tam-Kurs internetowy dla rodziców. Kurs dostępny pod adresem <https://fundacja.orange.pl/kurs/>

7. Zapewnienie pomocy psychologiczno – pedagogicznej uczestnikom zdarzenia.

8. Dokumentacja działań.

X. Zasady postępowania w przypadku agresji lub przemocy rówieśniczej

Nauczyciel lub inny pracownik szkoły, który zauważy, że uczeń dopuszcza się fizycznej lub psychicznej agresji wobec innego ucznia, informuje o tym fakcie wychowawcę klasy, a także pedagoga/psychologa szkolnego.

Krok 1

Nauczyciel lub inny pracownik szkoły, który zauważy, że uczeń dopuszcza się fizycznej lub psychicznej agresji/przemocy wobec innego ucznia, lub dowie się o tym z innego źródła, informuje o tym fakcie wychowawcę klasy, a także pedagoga/psychologa szkolnego. Jeśli jest świadkiem takiego zachowania, niezwłocznie interweniuje, upomina ucznia będącego sprawcą agresji i zapewnia bezpieczeństwo uczestnikom zdarzenia. W razie potrzeby prosi o pomoc innego pracownika szkoły.

Krok 2

W razie potrzeby pedagog szkolny rozmawia (pojedynczo) z osobą poszkodowaną, sprawcą przemocy oraz ze świadkami zdarzenia, zbierając od nich przydatne informacje oraz udzielając poszkodowanym i świadkom psychicznego wsparcia w związku z przemocą, której doświadczyli. Informacje te przekazuje wychowawcy ucznia, który dopuścił się przemocy, a także wychowawcy ucznia poszkodowanego oraz świadków. Zarówno wychowawcy, jak i pedagog wykorzystują te informacje do udzielenia adekwatnej pomocy psychologiczno-pedagogicznej wszystkim uczniom uczestniczącym w zdarzeniu oraz przekazują je dalej wyłącznie uprawnionym osobom (zasada poufności).

Krok 3

Jeśli jest to **pierwszy** ujawniony incydent związany z agresją/przemocą ze strony danego ucznia i incydent nie był drastyczny, wychowawca:

- a) udziela uczniowi upomnienia i wpisuje je do dziennika klasowego,
- b) informuje ucznia o kolejnych krokach, jakie zamierza podjąć w jego sprawie, oraz o dalszych konsekwencjach, jakie mu grożą w razie powtarzania agresywnych zachowań,
- c) przeprowadza z uczniem indywidualną rozmowę interwencyjną na temat przemocy rówieśniczej, starając się jednocześnie ocenić przyczyny zachowania ucznia i rozmiary problemu, a także zobowiązuje ucznia do poprawy zachowania i wspólnie z nim szuka sposobu zadośćuczynienia poszkodowanemu uczniowi, po czym nadzoruje realizację ustalonego zadośćuczynienia przez ucznia.
- d) w razie potrzeby informuje rodziców/opiekunów ucznia o incydencie oraz uzyskuje od nich przydatne informacje na temat sytuacji i zachowania ucznia poza szkołą.

Krok 4

Jeśli uczeń **ponownie** dopuszcza się agresji/przemocy, wychowawca:

- a) postępuje jak w kroku 3. a) – b),
- b) informuje o sytuacji pedagoga szkolnego, który przeprowadza z uczniem indywidualną rozmowę interwencyjną na temat przemocy rówieśniczej,
- c) informuje rodziców/opiekunów ucznia o incydencie i wzywa ich do szkoły na rozmowę,
- d) podczas rozmowy wspólnie z rodzicami/opiekunami ucznia rozważa możliwe przyczyny agresywnego zachowania ucznia, uzyskuje od nich przydatne informacje na temat sytuacji i zachowania ucznia poza szkołą oraz informuje ich o konsekwencjach, jakie grożą uczniowi w razie ponawiania agresywnych zachowań,
- e) wyciąga wobec ucznia konsekwencje przewidziane w statucie szkoły.

Krok 5

W razie wystąpienia **dalszych agresywnych zachowań** ucznia wychowawca:

- a) postępuje jak w kroku 3. a) – b),
- b) **pisemnie** informuje o sytuacji pedagoga szkolnego oraz dyrektora szkoły,
- e) telefonicznie lub pisemnie informuje rodziców/opiekunów ucznia o incydencie i wzywa ich do szkoły na rozmowę wraz z dzieckiem,
- f) podczas rozmowy wspólnie z uczniem, jego rodzicami/opiekunami oraz pedagogiem rozważa możliwe przyczyny agresywnych zachowań ucznia, zobowiązuje go do właściwego zachowania oraz informuje o konsekwencjach, jakie mu grożą w razie ponawiania agresywnych zachowań,
- g) wyciąga wobec ucznia konsekwencje przewidziane w statucie szkoły.

Krok 5a

Uczeń otrzymuje pisemne upomnienie dyrektora szkoły.

Krok 5b Jeśli wychowawca stwierdzi taką potrzebę, on sam lub pedagog przeprowadza w klasie profilaktyczną lekcję wychowawczą poświęconą przemocy rówieśniczej i/lub uczeń podejmuje pracę z pedagogiem szkolnym mającą na celu poprawę jego zachowania.

Krok 6

Jeśli uczeń **nadal dopuszcza się agresywnych zachowań** bądź też jego zachowanie (nawet jeśli ujawniono je po raz pierwszy) miało drastyczny charakter, wychowawca:

- a) postępuje jak w kroku 3. a) – b),
- b) pisemnie informuje o sytuacji pedagoga szkolnego oraz dyrektora szkoły,
- c) **telefonicznie oraz pisemnie (listem poleconym)** informuje rodziców/opiekunów ucznia o sytuacji, udziela im upomnienia i wzywa ich wraz z dzieckiem do szkoły na rozmowę z udziałem pedagoga szkolnego (a w razie potrzeby także dyrektora szkoły),
- d) podczas rozmowy rozważane są przyczyny agresywnych zachowań ucznia oraz możliwości udzielenia mu pomocy (w tym skierowanie do poradni

psychologiczno-pedagogicznej). Następnie między uczniem, wychowawcą a rodzicami/opiekunami, w obecności pedagoga szkolnego (a w razie potrzeby także dyrektora szkoły), spisywany jest **kontrakt** zobowiązujący ucznia do podporządkowania się zapisom kontraktu, a jego rodziców/opiekunów – do szczególnego nadzoru nad dzieckiem i współpracy ze szkołą, a także określający formy długofalowej pomocy psychologiczno-pedagogicznej, jakiej szkoła udzieli uczniowi. Ponadto wychowawca informuje ucznia oraz jego rodziców/opiekunów o konsekwencjach, jakie mu grożą w razie dalszych agresywnych zachowań,

e) wyciąga wobec ucznia konsekwencje przewidziane w regulaminie szkoły,

f) powiadamia o agresywnym zachowaniu ucznia kuratora sądowego – jeśli uczeń pozostaje pod nadzorem kuratora.

Krok 6a

Uczeń otrzymuje **pisemną naganę** dyrektora szkoły.

Jeśli stan poszkodowanego ucznia wskazuje na zagrożenie jego zdrowia lub życia, pracownik szkoły niezwłocznie wzywa lekarza lub pogotowie, o czym powiadamia dyrektora szkoły. O zaistniałej sytuacji wychowawca informuje telefonicznie rodziców/opiekunów ucznia i prosi ich o przybycie do szkoły. Uczniowi należy udzielić też wsparcia emocjonalnego.

Jeśli zachowanie ucznia miało charakter czynu zabronionego, pracownik szkoły będący jego świadkiem lub posiadający na jego temat wiarygodne informacje z innego źródła informuje dyrektora, który zawiadamia policję. Jeśli konieczna jest niezwłoczna interwencja policji, pracownik wzywa policję, o czym powiadamia dyrektora szkoły. O zaistniałej sytuacji wychowawca informuje telefonicznie rodziców/opiekunów ucznia i wzywa ich do natychmiastowego stawienia się w szkole.

Odpowiedzialność na zasadach Kodeksu karnego ponoszą osoby, które w chwili popełnienia czynu zabronionego miały ukończone 17 lat. Osoby między 13 a 17 r.ż. odpowiadają na zasadach określonych w Ustawie o postępowaniu w sprawach nieletnich, zaś osoby poniżej 13 r.ż. nie

odpowiadają karne (czyny zabronione są tu traktowane jako przejaw demoralizacji).

W razie braku współpracy rodziców/opiekunów ucznia, niedopełnienia przez ucznia warunków kontraktu lub szczególnie drastycznych zachowań z jego strony, dyrektor szkoły podejmuje decyzję o przeniesieniu ucznia do równoległej klasy i/lub poinformowaniu Sądu Rodzinnego o zagrożeniu demoralizacją małoletniego i/lub wystąpieniu do kuratora oświaty z prośbą o zgodę na przeniesienie ucznia do innej szkoły. Dalszy tok postępowania leży w kompetencjach tych instytucji.

W klasach, w których doszło do poważnych przypadków przemocy rówieśniczej pedagog przeprowadza warsztaty psychoedukacyjne poświęcone temu zjawisku.

XI. Zasady postępowania w przypadku ataku terrorystycznego:

1. W pełni podporządkować się wezwaniom napastników.
2. Nie prowokować napastników, nie używać siły, zachowywać się spokojnie
3. Nie wykonywać gwałtownych ruchów,
4. Nie dotykać podejrzanych przedmiotów pozostawionych bez opieki,
5. Nie ulegać panice – nie płakać, nie krzyczeć,
6. Polecenia napastników wykonywać ze spokojem, nie wykazując zbytnej gorliwości
7. Starać się zapamiętać jak najwięcej szczegółów dotyczących wyglądu i cech charakterystycznych napastników lecz bez zbytniego narażania się na zauważenie przez napastników
8. Jeśli to możliwe, należy wezwać pomoc np. wysyłając SMS pod numer 112.

9. Jeżeli dojdzie do akcji ewakuacyjnej lub ratowniczej, zastosować się do poleceń osób kierujących operacją,
10. Zachować spokój i bezpiecznie, bez paniki opuścić niebezpieczną strefę,
11. Nie udawać bohatera, reagowanie pozostaw profesjonalistom (policji, straży pożarnej, pogotowiu ratunkowemu).

XII. Zasady postępowania w przypadku kryzysu suicydalnego

1. Wszyscy nauczyciele podczas zajęć i dyżurów zwracają uwagę na szczególne zmiany zachowania uczniów. Należy traktować serio każdą nagłą lub radykalną zmianę, wpływającą na wyniki w nauce, obecność na lekcjach lub zachowanie dziecka:
  - brak zainteresowania zwykle wykonywanymi zajęciami; ogólne obniżenie ocen; zmniejszenie wysiłku; złe zachowanie w klasie; nieusprawiedliwione lub powtarzające się nieobecności lub wagary; incydenty prowadzące do interwencji policji; wypowiedzi o podejmowaniu ostatecznych rozwiązań, obniżony nastrój,
2. Pielęgniarka szkolna oraz nauczyciele wychowania fizycznego zwracają szczególną uwagę na niepokojące ślady na ciele (cięciami, siniaki, ślady pobicia) i zgłaszają je wychowawcy klasy,
3. Niepokojące objawy nauczyciel powinien zgłosić wychowawcy klasy, który ma obowiązek podjąć działania zmierzające do dokładnego zdiagnozowania danego ucznia. Takie objawy zwykle wskazują na bardzo zły stan emocjonalny i w niektórych przypadkach mogą doprowadzić do samobójstwa. Wystąpienie więcej niż jednego z powyższych czynników świadczy o wysokim ryzyku zachowań samobójczych.
4. Wychowawca wraz z pedagogiem/psychologiem zaprasza rodziców ucznia na rozmowę do szkoły i informuje o wszystkim dyrektora.
5. Dalsze działania zależą od oceny ryzyka podjęcia próby samobójczej.

Ustalamy je na podstawie rozmowy z uczniem, z rodzicami/ prawnymi opiekunami, i innych dostępnych informacji. W przypadku ryzyka nagłego <48h:

- przebywanie z uczniem, powiadomienie Dyrektora Szkoły,
  - niezwłoczne wezwanie pogotowia w celu doprowadzenia do konsultacji specjalistycznej,
  - wezwanie rodziców (prawnych opiekunów).
6. Jeżeli ryzyko zostanie ocenione jako bardzo prawdopodobne lub prawdopodobne (dni, tygodnie), nauczyciel wraz z psychologiem informują rodziców/opiekunów prawnych o miejscach do których należy udać się **natychmiast, w celu przeprowadzenia specjalistycznej konsultacji, prosząc jednocześnie o podpisanie druku informacji o zagrożeniu suicydalnym** (załącznik nr 1)
  7. Podpisany przez rodziców druk przechowywany jest w pokoju pedagoga, w teczce dotyczącej dokumentacji uczniów.
  8. Jeżeli rodzice/prawni opiekunowie odmawiają udania się na konsultację specjalistyczną szkoła ma obowiązek podjąć konieczną interwencję nawet bez ich zgody (załącznik nr 2)
  9. W przypadku dokonania przez ucznia skutecznej próby samobójczej szkoła podejmuje działania zgodnie ze znanymi wszystkim pracownikom ustaleniami (załącznik nr 3)

XII. Zasady usprawiedliwiania nieobecności uczniów oraz egzekwowania obowiązku szkolnego.

1. Wychowawca ustala z rodzicami sposób usprawiedliwiania nieobecności ucznia na zajęciach lekcyjnych (w formie pisemnej z czytelnym podpisem rodzica).

2. Rodzice usprawiedliwiają nieobecność ucznia w ciągu tygodnia od jego powrotu do szkoły.
3. Wychowawca na bieżąco podlicza frekwencję i do 10 dnia każdego miesiąca wypełnia tabelę dotyczącą obecności uczniów w poprzednim miesiącu.
4. Również do 10 dnia każdego miesiąca wychowawca przekazuje pedagogowi wykaz uczniów, którzy mają nieusprawiedliwione nieobecności.
5. O przewidywanej dłużej niż tydzień nieobecności ucznia (np. pobyt w sanatorium lub szpitalu, przewlekła choroba), rodzice są zobowiązani powiadomić wychowawcę wcześniej, a nie po powrocie dziecka do szkoły.
6. Jeżeli nieobecność nie zostanie usprawiedliwiona w wyznaczonym terminie (patrz pkt. 2) wychowawca natychmiast powiadamia o tym fakcie rodziców lub opiekunów ucznia.
7. Informacja o absencji ucznia jest przekazywana telefonicznie, listownie lub poprzez wywiad środowiskowy. Rodzice mogą być również wezwani do szkoły w celu wyjaśnienia nieobecności dziecka.
8. Jeżeli uczeń chce się zwolnić z ostatnich w danym dniu lekcji (np. z powodu wizyty u lekarza), powinien przynieść od rodzica informację na piśmie, potwierdzającą ten fakt.
9. Wszyscy nauczyciele mają obowiązek odnotować nieobecność ucznia na prowadzonej przez siebie lekcji.
10. Każdy nauczyciel kontroluje nieobecności uczniów i w przypadku często powtarzającej się absencji ucznia na swoim przedmiocie odnotowuje to w dzienniku na stronie z uwagami.
11. W przypadku braku współpracy rodzica (opiekuna) z wychowawcą (rodzic nie uczestniczy w zebraniach i konsultacjach, nie wyraża chęci na spotkania indywidualne), rodzic otrzymuje przesłane listem poleconym upomnienie dyrektora szkoły zawierające stwierdzenie, że dziecko nie

realizuje obowiązkę szkolnego, wezwanie do posyłania dziecka do szkoły z wyznaczeniem terminu oraz informację, że niespełnienie tego obowiązku jest zagrożone postępowaniem egzekucyjnym.

W sytuacji, gdy uczeń w dalszym ciągu nie realizuje obowiązku szkolnego, dyrektor szkoły kieruje wnioskiem o wszczęcie egzekucji administracyjnej do organu egzekucyjnego, jakim jest właściwa gmina. Środkiem egzekucji administracyjnej obowiązku szkolnego jest grzywna, która może być nakładana kilkakrotnie, jednakże grzywny nie mogą przekroczyć łącznie sumy 10 000 zł (art. 121 ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji- zmiana opublikowana w Dz. U. z 1996 r. nr 146, poz. 680